

Kościóły i zabytki

Kościóły w gminie Nowa Karczma

- [Kościół p.w. Najświętszej Marii Panny Królowej Polski w Nowym Barkoczynie](#)
- [Kościół p.w. św. Michała Archanioła w Rekownicy](#)
- [Kościół p.w. św. Anny w Grabowie Kościerskim](#)
- [Kościół p.w. św. Piotra i Pawła w Lubaniu](#)
- [Kościół p.w. św. Antoniego w Nowej Karczmie](#)

Zabytki w gminie Nowa Karczma

- [POMNIK KAPLICZKA – KU CZCI ROZSTRZELANYCH 36 OSÓB W CZASIE OKUPACJI.](#)
- [Tablica pamiątkowa – rok upamiętnienia 1983 – ku czci zamordowanego w czasie okupacji nauczyciela Alojzego Gdaniec.](#)
- [Tablica pamiątkowa – rok upamiętnienia 1960 – ku czci zamordowanego w czasie okupacji nauczyciela Michała Pawlickiego.](#)
- [Obelisk – rok upamiętnienia 1978 – miejsce zamordowania strażniczki granicznej Gertrudy Burczyk.](#)
- [Pomnik – rok upamiętnienia 1958 – ku czci płk. Franciszka Hynka, pilota balonowego, który zginął śmiercią tragiczną.](#)
- [Pomnik – ku czci Józefa Wybickiego – twórcy hymnu narodowego.](#)
- [Masowy grób \(pomnik\) – rok upamiętnienia 1965 – miejsce zamordowania 30 kobiet narodowości żydowskiej z Węgier.](#)

[Przejdź do galerii zdjęć](#)

Kościół p.w. Najświętszej Marii Panny Królowej Polski w Nowym Barkoczynie

Na terenie obecnej Parafii Nowy Barkoczyn historia wspomina o istnieniu dużej katolickiej kaplicy już na początku XVI wieku. Około 1600 roku ewangelicy przejęli katolicką kaplicę w Nowym Barkoczynie, którą około 1650 roku ponownie przekazali katolikom. Około 1580 roku w katolickiej kaplicy miał się zatrzymać Król Stefan Batory, który udawał się do zbuntowanego Gdańska, aby zaprowadzić tam pokój. Kiedy w 1650 roku przekazano kaplicę katolikom, ewangelicy zbudowali protestancki kościół filialny, prawdopodobnie drewniany. Kościół ten został wspomniany w zapiskach z 1772 roku. O wnętrzu kościoła wypowiedzi brak. W 1797 roku ze względu na groźbę zawalenia kościół rozebrano i w tym samym miejscu zbudowano nowy kościół ewangelicki z pruskiego muru. Ale i ten kościół zbudowany prymitywnie z pruskiego muru już w 1888 roku groził zawaleniem. Kroniki wspominają w 1891 roku, że ludziom udającym się do tego kościoła groziło niebezpieczeństwo. Kościół ten stał w okolicach obecnej szkoły w Nowym Barkoczynie. Mógłby on pomieścić około 200 ludzi, a Gmina ewangelicka liczyła wtedy około 2000 ludzi. W 1891 roku rozpoczęto budowę obecnego kościoła ewangelickiego, ale już w innym miejscu. (3kB) W roku 1897 ukończono budowę obecnego neogotyckiego kościoła ewangelickiego przy szczególnej pomocy Stowarzyszenia Gustawa, Adolfa Vereinsa. Uroczystego poświęcenia nowej świątyni dokonano w dniu 19 sierpnia 1897 roku. Przewodniczyli tej uroczystości superintendenci: Doblin z Gdańska i Dreyer ze Starogardu w asyście wielu duchownych ewangelickich i członków gminy. W uroczystej posesji pożegnano starą świątynię i w asyście wielu wiernych wyniesiono ze starej świątyni obrazy święte i inne sprzęty liturgiczne, które przeniesiono do nowej obecnej świątyni. Miejscowy duchowny otrzymał klucze nowego kościoła, który uroczyście otworzył przy śpiewie pieśni do Trójcy Świętej. (5kB) Po wejściu do kościoła miejscowy duchowny Dedlow poprosił o poświęcenie wnętrza kościoła i po tej ceremonii zakończył tę uroczystość intonując pieśń dziękczynną: "Więc dziękujcie wszyscy Bogu za tę świątynię". W okresie ostatnich 100 lat do końca II wojny światowej pracowało w parafii ewangelickiej w Nowym Barkoczynie 14 duchownych. Najwięcej wiernych w tym czasie parafia ewangelicka liczyła w 1913 roku- 2627 dusz. Ostatnim duchownym ewangelickim był ks. Roland Gross do niedawna pracujący w Lubece w Niemczech. Po roku 1945 kościół obecny ewangelicki stał się kościołem katolickim, filialnym Parafii Niedamowo i duszpasterstwo w tym kościele sprawował ks. Paweł Papenfuss do roku 1957. W dniu 1 sierpnia 1957 roku ks. biskup Kazimierz, Józef Kowalski swoim Dekretem erygował w Nowym Barkoczynie Parafię, uwzględniając prośbę mieszkańców i po zaspokojeniu potrzeb duszpasterskich w innych parafiach Diecezji Chełmińskiej. W tym bowiem roku wyświęcono w seminarium Duchownym w Pelplinie 75 kapłanów. Pierwszym proboszczem parafii był ks. Antoni Mrówczyński. W ciągu 40-lat istnienia Parafii wyremontowano wieżę i dach kościoła,

kilkakrotnie malowano go, adoptowano prezbiterium do nowej liturgii, założono ogrzewanie i zabezpieczono witraże okienne. Pobudowano nową plebanię, salkę katechetyczną i Dom Pogrzebowy, i uzyskano pozwolenie na cmentarz, uporządkowano sprawy własności parafii

Kościół p.w. św. Michała Archanioła w Rekownicy

Świątynia „Kościół” wybudowany w roku 1904. W tym kościele nie ma wielu zabytków, lecz warto zwrócić uwagę na barokowy obraz „Ukrzyżowanie”. Od starszych ludzi można dowiedzieć się, że na tym miejscu gdzie obecnie stoi kościół - był kościół z lepianki, później drewniany i w zależności od właścicieli dóbr w Będominie. Kościół był katolicki lub protestancki. Niektórzy twierdzą, że kościół się spalił, a inni zaś twierdzą, że się rozpadł ze starości. W 1904 roku pobudowano obecny kościół od fundamentów katolicki. Parafia jest pod wezwaniem św. Michała Archanioła. Do lipca 1937 roku była filią grabowa. W lipcu 1937 roku Rekownica stała się samodzielną parafią, a pierwszym administratorem był ks. Bonifacy Reszka. Ks. Reszka w październiku 1939 roku został wywieziony przez hitlerowców w stronę Skarszew i od tego czasu nie ma żadnej wiadomości co się z nimi stało. Niektórzy twierdzą, że ich rozstrzelano na cmentarzu w Skarszewach. Następcą ks. Reszki został ks. Miotk Paweł (1916 - 1986), który pracował w parafii Rekownica przez 35 lat. W kościele znajdują się pamiątkowe malowidła wykonane przez Stefana Rampa z Będomina (samouk). Znajduje się również pamiątka o męczeńskiej śmierci śp. Ks Reszki w październiku 1939 roku. Przez wioskę, przy kościele przepływa rzeka Wierzycza. Znajduje się 3km od drogi głównej i 2 km od Muzeum Hymnu Narodowego w Będominie.

Kościół p.w. św. Anny w Grabowie Kościerskim

Barokowy kościół parafialny wzniesiony przez Kartuzów w roku 1631 i przebudowany w roku 1957. Wewnątrz zachował się oryginalny barokowy wystrój z interesującym ołtarzem głównym i dwoma bocznymi obrazami Matki Boskiej. Jest to obiekt murowany, trzynawowy, z trójbocznie zamkniętym prezbiterium. Początek dała kościołowi budowa dużej kaplicy św. Anny, ufundowanej w 1631 r. przez kartuzów (data widnieje po obu bokach portalu przy poł. wejściu do kruchty). Kościołem parafialnym stała się dopiero w 1701 r. za zezwoleniem biskupa S. Szemberka. Wyposażenie kościoła, pochodzące z czasów fundacji składa się z trzech późnorenansowych ołtarzy pięknej roboty snycerskiej, zapewne dzieło mnichów kartuskich. W głównym ołtarzu duży obraz z pierwszej połowy XVII w. We wnęce prezbiterium znajduje się rzeźba „Ukrzyżowanie” z XVIII w. Przed kościołem znajduje się grobowiec ks. Jana Cichockiego, działacza społecznego. Kamienny mur cmentarny został zbudowany w 1819 r. i odrestaurowany gruntownie w 1925 r. Kościół znajduje się na początku wsi Grabowo ,około 10 km od Nowej Karczmy w stronę Egiertowa.

Kościół p.w. św. Piotra i Pawła w Lubaniu

Budowę tego kościoła rozpoczęto w 1987 roku. Działkę o pow. 0,10 ha zakupiono od Urzędu Gminy w Nowej Karczmie. Kościół zbudowano z pustaków oraz drewnianej konstrukcji dachowej pokrytej blachą ocynkowaną. Wzniesiono go z ofiar wiernych i przy udziale fundatorów. Poświęcenie kościoła nastąpiło 30 czerwca 1990 roku, a patronami zostali święci apostołowie Piotr i Paweł. Od roku 2003 trwa kapitalny remont. Czas prac remontowanych w głównej mierze jest uzależniony od zdobywania środków materialnych.

Kościół p.w. św. Antoniego w Nowej Karczmie

W roku 1981 powstał komitet budowy kościoła, w lipcu 1984 roku kościół w Nowej Karczmie staje się kościołem parafialnym p.w. Świętego Antoniego Padewskiego, w roku 1987 rozpoczęto budowę plebani. W roku 1997 założono elektryczny napęd dzwonów, a w 1998 roku założono ogrzewanie kościoła. Kościół znajduje się po prawej stronie drogi Kościerzyna - Nowa Karczma.

POMNIK KAPLICZKA - KU CZCI ROZSTRZELANYCH 36 OSÓB W CZASIE OKUPACJI.

POŁOŻENIE: PRZY GŁÓWNYM SKRZYŻOWANIU W NOWEJ KARCZMIE. PAMIĘĆ OFIAROM TERRORU HITLEROWSKIEGO 1939 MIESZKAŃCÓW GMINY NOWA KARCZMA ZAMORDOWANI:

1. BARTON FELIKS
2. BORKOWSKI NORBERT
3. BORZYSZKOWSKI NORBERT
4. BUCHOLC AUGUSTYN
5. BURCZYK BRUNON
6. BURCZYK GERTRUDA
7. DOCZYK JAN
8. ESAL BRUNON
9. FORMELA FRANCISZEK
10. GDANIEC ALOJZY
11. GRANDZICKI ALEKSANDER
12. JAKUSZ-GOSTOMSKI ZYGMUNT
13. KARPIŃSKI JAN
14. KS. PROB. KINKA WALERIAN
15. KOŁODZIEJSKI WŁADYSŁAW
16. KORCZYŃSKI JAN
17. KURS JAN
18. KUŚNIERZ BRONISŁAW
19. LIPSKI JAKUB
20. LIPSKI JÓZEF
21. MAJKOWSKI AUGUSTYN
22. MUSZKA LEON
23. OLMA FRANCISZEK
24. PAŁKOWSKI AUGUSTYN
25. PELOWSKI JAN
26. PEPLIŃSKI AUGUSTYN
27. PLICHTA JÓZEF
28. PLICHTA LEON
29. PRANGA KAROL
30. REKOWSKI JAN
31. KS. PROB. RESZKE BONIFACY
32. RUC FRANCISZEK
33. RUC LEON
34. SOBIECKI SYLWESTER
35. SPLITT WŁADYSŁAW
36. TEMEROWSKI ANTONI
37. TEMEROWSKI PIOTR
38. TEMPLER FRANCISZEK
39. WAŁDOCH JÓZEF
40. WOLSKI JAN
41. WOLSKI WŁADYSŁAW

Tablica pamiątkowa - rok upamiętnienia 1983 - ku czci zamordowanego w czasie okupacji nauczyciela Alojzego Gdaniec.

Położenie: przy wejściu do Zespołu Szkół w Nowej Karczmie.

*„PAMIĘCI ALOJZEMU GDANIEC
BYŁEMU KIEROWNIKOWI SZKOŁY POWSZECHNEJ
W NOWEJ KARCZMIE KTÓRY ZOSTAŁ ZAMORDOWANY
PRZEZ HITLEROWCÓW 16.X.1939
NOWA KARCZMA 16.X.1983”*

Tablica pamiątkowa - rok upamiętnienia 1960 - ku czci zamordowanego w czasie okupacji nauczyciela Michała Pawlickiego.

Położenie: na murze starej szkoły w Starym Barkocznynie.

„TU PRACOWAŁ NAUCZYCIEL MICHAŁ PAWLICKI
ZAMORDOWANY PRZEZ HITLEROWCÓW
W II WOJNIE ŚWIATOWEJ”

Obelisk - rok upamiętnienia 1978 - miejsce zamordowania strażniczki granicznej Gertrudy Burczyk.

Położenie: Szumleś Szlachecki, po prawej stronie między drogą z Nowej Karczmy prowadzącej do Szumlesia Szlacheckiego a sklepem.

"PAMIECI BESTIALSKO
ZAMORDOWANEJ
PRZEZ OPRAWCÓW
HITLEROWSKICH WE
WRZEŚNIU 1939 ROKU
POLSKIEJ STRAŻNICZKI
GRANICZNEJ
GERTRUDY BURCZYK"

SPOŁECZEŃSTWO GMINY NOWA KARCZMA

Pomnik - rok upamiętnienia 1958 - ku czci płk. Franciszka Hynka, pilota balonowego, który zginął śmiercią tragiczną.

Położenie: Szatary, przy drodze dojazdowej z Nowej Karczmy do Szatary po prawej stronie drogi.

„PŁK. FRANCISZEK HYNEK PILOT BALONOWY URODZONY 1.12.1897 R. W KRAKOWIE. KOMBATANT WOJNY ŚWIATOWEJ 1914-1918 R. ZWYCIĘŻCA W MIEDZYNARODOWYCH ZAWODACH BALONOWYCH O PUCHAR GORDON BENNETTA W 1933 R. W CHICAGO I W 1934 R. W WARSZAWIE. W LATACH 1939-1945 ŻOŁNIERZ ZWZ I AK D-CA PUŁKU WARSZAWA PÓŁNOC ORG. WOJSK. WIELKI WIĘZIEN OBOZÓW KONCENTRACYJNYCH GROSS-ROSEN, FUNFTEICHEN I BERGEN-BELSEN. JEDEN Z TWÓRCÓW SPORTU BALONOWEGO W POLSCE LUDOWEJ. ODZNACZONY ZA WYBITNE ZASŁUGI ORDEREM POLONIA RESTITUTA V KLASY I KRZYŻEM OFICERSKIM ORDERU ODRODZENIA POLSKI.” ZGINĄŁ W TYM MIEJSCIE ŚMIERCIA ŁOTNICA DNIA 8 WRZEŚNIA 1958 R.

Pomnik - ku czci Józefa Wybickiego - twórcy hymnu narodowego.

Położenie: przy zjeździe z drogi Nowa Karczma - Kościerzyna do Będmina.

„JÓZEFOWI WYBICKIEMU
WIELKIEMU SYNOWI ZIEMI POMORSKIEJ TWÓRCY HYMNU NARODOWEGO
ZRZESZENIE KASZUBSKO-POMORSKIE”

1972 R.

Masowy grób (pomnik) - rok upamiętnienia 1965 - miejsce zamordowania 30 kobiet narodowości żydowskiej z Węgier.

Położenie: około 100 m w lesie po prawej stronie drogi prowadzącej do Będmina. „W TYM MIEJSCU

POCHOWANO 30 KOBIET NARODOWOŚCI
ŻYDOWSKIEJ OFIAR "MARSZU ŚMIERCI" OBOZU STUTTHOF”
1945